

punt, het glanspunt, of de glansperiode mee. Welnu, in een cultuur-kring heet hier een apogeum spiritualistisch, een decadentie-periode daarentegen materialistisch. „Voor de eerste kunnen genoemd worden: Mozes, Salomo, Socrates, St. Jan, St. Gregorius (met St. Columban), St. Bernardus (en Abailard), Descartes (Pascal, Newton). Schoone lijst, en ach, hoe spiritualistisch! Voorts wordt het een oorzaak van blijdschap den goedwilligen, dat de geschiedschrijver (die het immers van de cijfers hebben mocht) compagnon kan worden van den man-met-de-meetroede. Deze laatste broeder houdt zich onledig met aardmeting, ook wel genoemd geodesie. Welnu, „het wereld-verschijnsel dat we geschiedenis noemen“, kan gemeten worden, niet alleen chronologisch (wat den tijd betreft), doch ook geodesisch (wat de ruimte betreft). Geen wonder, dat er zooveel ingenieurs geschiedenis maken in de N.S.B.: ik ben nu pas er achter, hoe dat zit, denk ik. —

Maar laten we de neiging om te spotten met zulk elders reeds lang afgewezen amateurs-werk bedwingen en verder lezen. De wet van Brück voltrekt zich over de volken in een stijgend-dalende curve over een tijdsafstand van vijf eeuwen. Gelijker nu in dezen zin een periodiciteit is bij de volkeren, zoo is er ook een bij de families. „Men ziet ook familiën in hun opeenvolgende vertegenwoordigers van zoon tot zoon op de sociale ladder stijgen, waarbij de glans-type — no. 4 — bijzonder in het oog valt, vooral als deze een NIETDEUG van een zoon heeft, of een zogenaamde veelbelovende telg die vroeg sterft of erbarmelijk door ongeval of slepende ziekte het leven verliest“. Gezeide „nietdeug“ heeft dus een „glansvader“, maar hij zelf... och arme, och och. „De nietdeug, nr. 5 in de rij der geslachten, is niet zelden bewust van zijn dalende toestand, maar hij voelt zich onbekwaam om uit eigen macht zijn leidende karaktertrekken te veranderen, zijn leven te beteren, de mislukkingen van zijn ondernemingen te bezweren, de opeenvolgende ongelukken te vermijden, de vroegtijdige of rampzalige dood te ontwijken. Het gebeurt ook... dat hij doordrongen wordt van diep piëteitsgevoel, afstand doet van al de maatschappelijke bekoorlijkheden zijner omgeving, en niettegenstaande alle tegenkanten van ouders en familieleden tot een priesterorde overgaat... hetgeen dan, zegt de schrijver, ook al weer mislukt... net als dit hanteeren van ernstige begrippen, voegen wij eraan toe.

Reken nu verder maar uit. Hebt u een „glanzende persoonlijkheid“ op het oog, echt glanzend? In orde, dat is dan ons nummer 4. Een man van comme ça! Het apogeum-type; u kent het woord nu. Op alle terreinen des levens, hoor, komt het voor.

En nu kunt u verder de horoscoop trekken, pardon, want we zijn in een christelijk tijdschrift, nu kunt u verder de natuurwetenschappelijke economie volgen. Nr. 4 heeft geen kinderen, of (!) als hij ze wel heeft, dan komt er niet veel van hen terecht. Het zijn dan de afzakkertjes, die op het lage cijfer van 5 staan: nummer-5-typen. U wilt me nu in de rede vallen, lezer, en tot me zeggen: pas op, ga nu niet de erfelijkheidsleer bespotten, want, ook al zijt ge het er niet mee eens mischien, en al hebt ge theologische bedenkingen, het is toch serieus werk. Ik geef het toe, als het serieus geschiedt. Maar heeft het soms met ERFEELIJKHEIDS-theorieën iets te maken, wanneer Dr M. C. Schuyten hier constateert, dat, indien nr. 4 verscheidene zonen heeft, in dit geval gewoonlijk de oudste op een of andere manier van het eere-toonoeltje van papa verdwijnt, terwijl dan de broers — de andere kinderen van nr. 4 dus — of nieuwe zijlijnen vormen (dat kan) of (want dat kan ook al) ook „helemaal op veranderlijk-heftige wijze verdwijnen — zelfmoord, besmettelijke ziekte, ongeval, enz.“. Heeft zelfmoord met erfelijkheid veel te maken, besmettelijke ziekte, ongeval niet, dacht ik zoo.

Nu verder: uit nr. 5 — den nietdeug —, uit dien decadent, dien glanslooze, kan dan weer een zoon komen. Nr. 5 eindigt droeviglijk. Maar zijn zoon is dan weer nr. 1 in een voortgaande reeks. U weet, dat in de reeks van 5 het constitutie-type voorop-gaat; zoo begint bij nr. 1 — den zoon van nr. 5 — een nieuwe reeks. En de zaak marcheert dan weer verder. Deze nr. 1 is een goed nummer, maar hij laat zich nog al eens de kaas van het brood eten; hij is nog geen organisator, weet u? Dat is — zie het begin van dit artikel — nr. 3. Nr. 2 is dan de praë-organisator; die maakt de zaak voor zijn zoon klaar. Dan komt nr. 4: glans! En eindelijk nr. 5 weer: de decadente.

De auteur beweert, dat we het allemaal zoo kunnen nagaan in onze omgeving. Maar het is mij nergens gelukt.

Geen nood echter, als het u evenmin lukken mocht, lezer. Want de schrijver haalt nu de koningen voor den dag. De koningshuizen zullen de bewijzen wel leveren. We citeren slechts het volgende: Leopold II van België was een type nr. 4; zijn opvolger, Albert I — zoon van zijn broer — was een type nr. 5; en — overkwam hem geen ongeluk? Nu heeft men in België Leopold III; en dat is dus weer een nr. 1. Misschien — zeg ik schuch-

ter — was Astrid een nr. 5, die is inmiddels ook door een ongeluk om het leven gekomen. Hoe het dan met de kinderen moet? Komt ge met die vraag niet klaar, wend u dan tot den Volkenbond; de schrijver vindt zelf, dat de Volkenbond met zulke gegevens rekenen moet. En dat staat nu in het Paedagogisch Tijdschrift; en dan zeggen ze nog, dat we zoo weinig onze christelijke stem laten doordringen tot de machthebbers der aarde.

Evenwel, niet alleen die koningsfamilies leveren bewijsmateriaal. De Bijbel, de Bijbel. „Zou het Woord Gods“, aldus de auteur, „dat zo omstandig en nauwkeurig de geslachten opsomt, in deze gedachtenorde niets aanduiden“? zoo vraagt hij. Neen, neen. En hoor, terwijl nu professoren van Kampen en Amsterdam hun best doen, om de chronologie van het Oude Testament ons volk duidelijk te maken, zoover het hun terrein is, en terwijl zoo langzamerhand de menschen leeren begrijpen, dat van Adam tot Christus meer dan precies 60 namen, en in Mattheus I meer dan drie maal 14 namen werkelijk bedoeld zijn (omdat het getal 14 in Mattheus symbolisch bedoeld te zijn — daar gaat een andere professor, want het zou toch jammer zijn, als we het kraantje-lek-en-dweil-maar-door-spel moesten staken — zijn lezers voorzetten volgende berekening van Dr M. C. Schuyten:

Adam	Jered	Sem	Rehu
Seth	Henoch	Arfachsad	Serug
Enos	Methusalach	Selah	Nahor
Kenan	Lamech	Heber	Terah
Mahabal-El	Noach	Peleg	Abram
Izaak	Aram	Obed	Ahia
Jakob	Aminadab	Isai	Aza
Juda	Nahasson	David	Josaphat
Pares	Salomon	Salomo	Joram
Esrom	Boaz	Rehabeam	Ozias
Jonathan	Josias	Eljakim	Eleazar
Achar	Jechonias	Azor	Matthan
Hizkia	Salathiel	Zadok	Jakob
Manasse	Zerubbabel	Achim	Maria-Jozef
Amon	Abiad	Eliud	JEZUS

U hebt het nu wel begrepen: JEZUS IS EEN Nr. 5-TYPE. Hij heet „dan ook“ „de Man van Smarten“. Net zoo als die verongelukte koning der Belgen, alleen natuurlijk véél erger. Maar dat moeten de dominees maar verder uitzoeken; daar is de kerk voor. Hier instrueeren we de onderwijzers, en die doen het onze kinderen. Als nr. 5 „herkennen“ wij — want wij hebben EERST onze psychologische mitsgaders astronomische en natuurwetenschappelijke kennis meegebracht, vandaar dat wij kunnen „herkennen“ — als nr. 5-typen herkennen wij dus: Noach, Abram, Boaz, Rehabeam, Ozias, Jezus, den man van smarten. Wij hebben Jezus gerubriceerd. We hebben zijn fatum ontdekt. We kunnen hem in zijn passende rubriek plaatsen. O, de goede gave der psychologie.

Maar nu kan het me verder niet meer interesseeren, hoe deze schrijver dan verder zijn psychopaedagogische gevolgtrekkingen maakt. Ik hoop alleen maar, dat geen mensch deze paedagogische mis-leiding aanvaardt. Ik hoop, dat men nu eens de oogen uitwrijven zal, vragende: hoe lang moet dat nu nog duren met de synthese, en met haar onontkoombaar nevenverschijnsel van: het amateurswerk? Indertijd heeft de hoofdredacteur van dit paedagogisch tijdschrift, vóór hij deze functie had, heel wat moeten hooren over zijn uitspraak: onze kinderen zijn anders dan andere kinderen. Ik was het er niet mee eens, maar ik zie er toch een poging in, om van het verbond uit te gaan, en van wat God in de geschiedenis doet. Thans zet hij ons in een christelijk tijdschrift een theorie voor, die zelfs den Man van Smarten durft determineren als een type, op één lijn met andere lieden van nr. 5, die vanwege louter piëteit priester of zoo iets worden, en kijk, dan lukt het nog niet. Een chronologie, die den Bijbel bewerkt à la „Zoeklicht“! Een voorbereiding voor een catechismusprek of schooles over Christus, onzen Priester, met behulp van wat ik hoor omtrent het niet-deug-type nr. 5 en zoo! En Abraham de vader der geloovigen? Kan zijn; doch psychologisch: type 5! Kijk nog eens na, hoe type 5 zijn maagschap verlaat!

Natuurlijk is het niet de redactie, die schreef. Maar moeten we nu alles op één hoop gooien? Is er ook nog zoo iets als belijden in onze wetenschap? Hebben we ook nog leiding noodig in onze zielkunde? Krijgen we leiding, als holder-de-holder de wetenschappelijke resultaten overhoop gegoooid worden, en gemengd met onwetenschappelijk gedaas? Is dat de manier, waarop ons duidelijk wordt, waarom Prof. Dr J. Waterink tegen zijn collega aan de Vrije Universiteit, Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven strijden moest, en, toen daar een eind aan gekomen was, ineens riep: geen polemiek?

Terwijl over „persoon, ziel, en geest“ de debatten aan den gang zijn, en de één den ander beschuldigt van afwijking van de belijdenis, waarbij Prof. Waterink om beurten subjeet en object der klacht is, daar wordt zoo maar ineens een dergelijk artikel over ons hoofd en over dat van de onderwijzers uitgeschud. Een artikel, dat ons ineens tientallen jaren terugsmakt, dat al, wat aan reformatie verkregen is, pardoes verwerpt. Ik denk nog eens aan het woord van Prof. Honig, die tegen

„Predikant en Dokter“ bezwaar had, omdat men daar over kwesties, die diep-insnijdend zijn, zeer uiteenlopende meeningen met gelijk recht aan het woord liet komen. En ik zucht nog eens: wanneer houdt men op met die synthese, die behalve ver-raad aan de belijdenis, meteen ook een gestumper in de wetenschap meebrengt?

Gelukkig, dat ik niet behoef uit te zoeken, in welke periode we tegenwoordig leven, nr. 5 of een andere. MAAR IN DE ORGANISATIE-PERIODE ZEKER NIET. En als zulk gescharre nog langer aanhoudt: in de praë-organisatie-periode óók niet. Eerder in de decadentie-periode.

Maar ik houd op met dit laatste zweempje van ironie. We mochten eens vergeten, dat hier schuld is, schuld tegen den God van het Verbond. De jongens en meisjes applaudisseeren nog wel. Maar de vloer vermolmt, de vloer van de zaal, die al en toe weergalmt van het handgeklap, als „onze mannen“ optreden.

Weg met de synthese! Een christelijk orgaan is wat anders dan een orgaan van christenen.

K. S.

Benoeming aan de Vrije Universiteit.

Volgens een persbericht heeft Dr D. Nauta deze week de benoeming gekregen tot hoogleeraar aan de Theologische Faculteit aan de Vrije Universiteit. Prof. Nauta zal opvolger zijn van Prof. Dr H. H. Kuyper; al zijn, naar gemeld is, de vakken nog niet vastgesteld, toch kan men wel in groote trekken aangeven, op welk gebied zijn taak liggen zal.

We hopen, dat de benoeming goede vrucht zal dragen. Al konden we nog geen kennis nemen van de dissertatie, die Dr Nauta onlangs leverde over Maresius, we hebben toch den indruk niet alleen, maar ook van onderscheiden kant de stellige verzekering, dat het een uitnemend stuk werk was. Waar straks ook Dr Nauta de Gereformeerde Kerken zal dienen als praë-adviseur der synode en anderszins, daar hopen we, dat zijn openbare en andere arbeid den opbouw van het kerkelijk leven ten goede komen zal, de zuiverhouding van den strijd der liefde en der gemeenschap der heiligen bevorderen zal, en alzoo medewerken aan de stuiting van het bederf in onze omgangsvormen, en van den teruggang van ons principiële denken en belijden.

K. S.

De ontwikkeling van het begrip „persoon“.

(Zie de redactionele opmerking ter inleiding van het eerste artikel dezer reeks, Redactie.)

Bij den apostel Paulus krijgt het begrip „persoon“ een uitgebreider beteekenis. Behalve een beginsel van zelfbepaling en zelfbewustheid wordt het ook erkend als een beginsel van identiteit. Het ik van een kind wordt het ik van een man en doet te niet hetgeen eens kinds was. Paulus en Timotheüs en de heiligen van Achaje verklaren te weten, dat zij, inwonende in het lichaam als in een tent, uitwonen van den Heere. Ook de apostel Petrus gebruikt dit beeld, want hij spreekt van de aflegging zijns tabernakels. Hieraan ligt ten grondslag de gedachte, dat het ik van den gelovige hetzelfde is als dat, hetwelk na de opstanding, ja zelfs reeds terstond na den dood, altijd bij den Heere zijn zal. Hoe dit „ik“ zal bestaan wordt ons geopenbaard in 1 Kor. 15. Het ontvangt door Christus een geestelijk (pneumatisch) lichaam, d.w.z. een lichaam door den Heiligen Geest bestuurd. Immers wordt in Rom. 8:11 gezegd, dat Christus onze sterfelijke lichamen levend maken zal door den Geest die in ons woont. Ook leeren we uit 1 Kor. 2:13, dat geestelijke dingen zulke dingen zijn, die de Heilige Geest ons leert. En heeten de geloovigen niet een tempel des Heiligen Geestes? Een ledige tempel is van geen beteekenis, maar de godheid, die daarin woont, is de majesteit, die hem aantrekkelijk en schrikwekkend tegelijk doet zijn. De Heilige Geest is dus de voorwaarde van de ontplooiing van ons ik. Het ik draagt bij verdere ontwikkeling den naam van „persoon“, een Latijnsch woord, ontleend aan het optreden in een theater, bij de Grieken prosopon, aangezicht geheeten. Onze persoon gaat niet te gronde bij den dood, want wij zullen eenmaal God en de wereld kennen van aangezicht tot aangezicht. Onze persoon is voorts naar de Heilige Schrift een bijzondere schepping Gods, bestemd om ons denken en willen, handelen en lijden, rechten en plichten, goed doen en kwaad doen, met verantwoordelijkheid te dragen en zich daarvoor bewust te zijn. (Wezen van de persoon, zooals de Schrift ons die doet kennen, wordt niet voldoende verklaard door de later opgekomen termen van substantie (wezenheid) of die van vorm of centrum van het leven. Wij staan hier voor een mysterie, dat ons niet geopenbaard is, en dat niet kenbaar is uit de ervaring.)

Hoe is nu bij den apostel Paulus de verhouding van den persoon tegenover het lichaam, het hart, de geest en de ziel?

Het licha-
choikos).
het evenals
niet beziel
gedragen. I
kelijk, van
Paulus niet,
en geest, in
bij Paulus
door de m
ligen Geest
Gal. 5:17).

Het hart
tieve of or
staan. Ma
geweten, w
wel op de
gaat het ge
hem slecht
den zin van
machten o
moelijkheid
Paulus. Me
ligen Geest
soms spree
daaraan to
Gods, getu
met afwezi
dankzeggen
levens. Dit
persoon, of
die plaats
den geest
„Mensch
de persoon
of functi
met den p
seling kom
spreken va
gen; wat e
mee pers
Deze opv
bruik van
mogens, di
band gebri
de Grieken
Daarop zie
een geest
gemoeds, c
uwer gezir
noia) dat z
het hart of
„hart“ vaa
ment word
wordt door
orexis (lust
want hij s
den lust er
ziensamb
als de pei
men dien
moeten teg
mogens wo
gekend. W
sonen eens
velen het.
Teksten al
zien op de
Heiligen G
Onze slo
de Heilige
van een m
worden de
heeft verw
Heilige Sel
verschillen
sonen wo
van richtin
daarvoor v
worden al
behoefte a
gen Geeste

Bij de
men, dat
als een h
dus niet a
zijds is he
Heilige Sel
wing te la
komst, de
den mensc
om den oo
tersche ten
kunde na
zij van de
die afwijki
bij latere
wij daaraa

Den Ha